

TOÀN CẦU HOÁ TRÍ TUỆ VN ĐỂ GÓP PHẦN PHÁT TRIỂN QUÊ HƯƠNG..

*Đặng Quốc Kỳ - PGĐ Phòng Thí Nghiệm - CNRS
Viện Công Nghệ Địa Trung Hải
Đại Học Aix - Marseille II (Pháp)*

Trước hết, tôi xin chân thành cảm tạ nhã ý của Ban Tổ Chức Hội Thảo, đặc biệt là Ngô Thanh Nhân tiên sinh, ĐH NY, đã mời tôi tham gia cuộc gặp gỡ trao đổi thú vị này.. Vốn không có tham vọng và khả năng trình bày một cách nhìn tổng quát về Toàn Cầu Hoá, tôi chỉ xin mạn phép nêu lên một vài đề nghị cụ thể để chúng ta cùng tham khảo, và nếu có thể, cùng nghiên cứu một phương thức phối hợp hoạt động giữa anh chị em chúng ta và các bạn đồng nghiệp trong nước, nhằm góp phần hữu hiệu trong quá trình hiện đại hoá, phát triển quê hương VN..

I. INTERNET : GIAO LƯU TƯƠNG TRỢ, PHÂN BỐI TRÍ TUỆ..

Nói đến « toàn cầu hoá » chúng ta thường nghĩ đến khía cạnh kinh tế, tài chính, văn hoá, xã hội, chính trị v..v .. và tôi nghĩ có khá đồng anh chị em chúng ta đang lo lắng trước những thách thức , những tiềm năng đe dọa lớn lao.. đương và ngày sẽ càng đặt ra với những nền kinh tế hiện còn phôi thai của đa số các nước Á, Phi, Mỹ La Tinh.. trong đó có VN của chúng ta.

Tôi không nắm rõ các khía cạnh nói trên, nên xin ngóng tai chờ nghe cao kiến của các tiên sinh. Ở đây, tôi chỉ xin nêu một vài ý, giới hạn trong lĩnh vực nghiên cứu - giảng dạy, chuyển giao kiến thức khoa học kỹ thuật, giữa các chuyên gia Việt Kiều mọi nơi, với bè bạn đồng nghiệp trong nước.

Qua nhiều năm hợp tác với một số Trường Đại Học và Trung Tâm Nghiên Cứu VN, tôi thấy có một số vấn đề còn chưa được giải quyết ổn thoả lắm :

- Các đối tác trong nước cũng như chính bản thân các chuyên gia VK phần đông làm việc riêng lẻ theo liên hệ cá nhân của mỗi người, và cố nhiên lệ thuộc vào chuyên môn và lịch làm việc của mình, nên việc đáp ứng những nhu cầu theo sát tình hình phát triển của trong nước rất khó khăn, và khi làm được cũng thường chậm chạp..
- Một số các bạn đồng nghiệp trong nước có xu hướng chỉ chờ đợi ở chúng ta sự hỗ trợ tài chính để mua sắm trang thiết bị hiện đại, gửi người đi nước ngoài thực tập v..v..., việc mà tôi nghĩ chỉ có một số nhỏ trong chúng ta có khả năng làm được, còn phần đông chúng ta chỉ vồn vẹn có vốn liếng trí tuệ và kinh nghiệm nghề nghiệp chứ không có đô la.
- Trong cũng như ngoài nước, theo tôi được biết, thì chúng ta chưa có những công cụ sơ đẳng để làm việc chung một cách bình thường : chẳng hạn như một danh bạ điện tử nghề nghiệp (Annuaire Professionnel Electronique) về các đối tác làm nghiên cứu giảng dạy (hoặc trong những ngành nghề khác) để khi ai cần còn có chỗ để tìm đầu mối, khỏi phải vất vả đi hỏi bạn bè, tổ chức, cơ quan v..v..và chờ đợi ở sự may rủi để giải đáp câu hỏi của mình. Trong dịp về VN ăn Tết hồi đầu năm nay, tôi có dịp gặp một vài bè bạn trong ngành nghiên cứu - giảng dạy, cũng về Hà Nội ăn Tết, trong đó có GS Viện Sỹ Nguyễn Đình Đức, Viện Hàn Lâm Liên Bang Nga. Anh Đức làm về Vật Liệu Mới, và có nhờ tôi tìm hộ những chuyên gia VK ở Tây Âu và các nước khác để anh ấy liên hệ nhằm hợp tác trên đề tài Vật Liệu. Tôi lại phải hỏi bè bạn tôi bên Pháp, bè bạn tôi lại phải hỏi bè bạn của họ v..v.. vì những mối liên hệ của chúng tôi chỉ giới hạn trong giới Công Nghệ Thông Tin và Cơ Học Lỏng. Tóm lại tìm từ mấy tháng nay vẫn chưa ra, chỉ vì hỏi không đúng người, đúng chỗ. Một ví dụ khác : Có vài Trường ĐH nêu với tôi dự kiến tổ chức một Lớp Hè về Kinh Tế Ngoại Thương với sự tham gia của chuyên gia Việt Kiều và nhờ tôi cho biết xem có chuyên gia nào trong ngành đó sẽ về nước trong dịp hè hay không, làm sao liên lạc với họ v..v.. Đây tôi cũng chỉ có cách là hỏi bạn bè v..v.. và rốt cục cũng phải chờ đợi sự may rủi..

Qua những điểm nói trên, tôi có cảm tưởng là trong nước cũng như chính bản thân chúng ta còn chưa chú ý đúng mức công cụ làm việc : công cụ giao lưu - tương trợ lẫn nhau, công cụ phân phối trí tuệ để đáp ứng những nhu cầu cụ thể của các đồng nghiệp trong nước, và ngay cả giữa VK chúng ta, đúng việc, đúng người, đúng chỗ.. Nếu đã có một hay nhiều Web Sites để cung cấp những thông tin như nói trên, mà chúng tôi và tôi nghĩ có rất nhiều người khác không được biết, thì âu cũng là một thiếu sót

trong việc phổ biến thông tin của các sư phụ làm Web Masters ! Vậy xin đề nghị các tiền sinh chú ý đến nhu cầu cụ thể đó.

Về việc Phân Bối Trí Tuệ (Distributed Intelligence) để đáp ứng một số nhu cầu có tính chất tổng hợp như việc tư vấn tham khảo những dự án xây dựng các Khu Khoa Học - Công Nghệ Cao, Cải tạo Hệ Thống Đào Tạo, Công Nghệ Giảng Dạy - Đào Tạo Từ Xa v..v..tôi cho rằng Việt Kiều chúng ta có thể đóng một vai trò quan trọng nếu chúng ta thực hiện được một hệ thống phân bối trí tuệ có phối hợp thường xuyên để tu tập nhiều kiến thức và kinh nghiệm khác nhau, nhằm hỗ trợ giải đáp những câu hỏi thường được nêu lên trong quá trình nghiên cứu khả thi.

II. MỘT VÀI ĐỀ NGHỊ CỤ THỂ.

Theo tinh thần nói trên, tôi xin đề xuất với các sư phụ một vài ý kiến đã được nhiều bạn đồng nghiệp ở VN nêu ra trong những dịp tôi làm việc chung với họ :

- **Danh Bạ Nghề Nghiệp** (Annuaire Professionnel, Professional Directory)

theo ngành nghề của những chuyên gia đã, đương, hoặc có ý định tham gia những chương trình hợp tác, hỗ trợ anh chị em đồng nghiệp trong nước. Danh Bạ này nên đặt trên một Máy Chủ để truy nhập, có tốc độ cao, và ...miễn phí. Theo tôi, Danh Bạ này không nên nằm toàn bộ trong một Máy Chủ duy nhất, mà trái lại nên phân bối trên nhiều máy khác nhau, với một mục lục (index) chung và các đầu dây liên hệ với toàn bộ các máy chủ tham gia chương trình. Cách làm Danh Bạ này cũng tương tự như những việc thông thường khác trong cộng đồng Internautes : mỗi người tự ghi tên, khuyến khích bè bạn đồng nghiệp ghi tên, và cung cấp ngắn gọn những thông tin cần thiết để « khách hàng » có thể liên hệ với mình khi cần đến..Danh Bạ này nên có một Search Engine thích ứng để người sử dụng có thể tìm đối tác một cách đơn giản, không phải mỗi lần truy cập mấy tiếng đồng hồ vào Internet như thường xảy ra !

- **Từ điển đa ngữ (multi-lingual) theo ngành nghề**

Bắt đầu với những ngành được anh chị em trong nước xếp vào loại ưu tiên : Công Nghệ Thông Tin, Vật Liệu Mới, Công Nghệ Sinh Học, Quản Lý Doanh Nghiệp, Thương Mại Quốc Tế v..v.. Các bộ từ điển này có thể được xây dựng qua việc thành lập những nhóm làm việc trên Mạng (Distributed Work Groups) gồm có các chuyên gia Việt Kiều và chuyên gia trong nước. Các nhóm ngành nghề làm việc chung với nhau qua Internet, những từ ngữ được nhóm chuyên gia thông nhất xong, nên đưa ngay vào một Điển Đàm Từ Ngữ chuyên đề để các người sử dụng tham khảo trước khi chính thức đưa vào Cơ Sở Dữ Liệu của Ngành. Vấn đề bản quyền trong trường hợp làm ra được sản phẩm sẽ giải quyết ra sao ? Đó là một câu hỏi mà chúng ta cần suy nghĩ để tìm giải đáp ổn thoả.

- **Hợp tác tổ chức những Lớp Chuyên Đề ngắn hạn (WorkShops) ở VN :**

Một số Trường Đại Học ở Hà Nội và TP HCM có nêu với tôi ý muốn tổ chức những Lớp Tập Huấn chuyên đề với sự tham gia của chuyên gia Việt Kiều. Nguyên tắc là chúng ta tự trang trải vé máy bay về nước, phí tổn ăn ở (không có thù lao ngoài phí tổn ăn ở) , đi lại trong nước sẽ do các Trường trang trải.Tôi nghĩ trong điều kiện tài chính eo hẹp của các Trường VN, đây là một cố gắng đáng khuyến khích, và cũng là một dấu hiệu anh em đã bãi bỏ phong cách chờ đợi bên ngoài « bao cấp » tất cả !

Cố nhiên, phương thức này chỉ có thể thực hiện được với những chuyên gia có chương trình hợp tác đã được nước ngoài trang trải phí tổn máy bay, hoặc những anh chị em có dịp về thăm gia đình, đi du ngoạn, muốn kết hợp chuyến đi thăm VN của mình với một phần ngắn thời gian để hỗ trợ đồng nghiệp trong nước.

- **Hội thảo chuyên đề trên Mạng**

Tôi đã có dịp gặp và trao đổi nhiều lần với anh Nguyễn Phú Bình, Phó Chủ Nhiệm UBVNGVONN (ủy ban về người Việt ở nước ngoài !) và một số vị lãnh đạo VN về việc tham khảo rộng rãi ý kiến của anh chị em trí thức Việt Kiều trên những chương trình lớn của VN. Các vị đó đều nói là rất mong muốn được nghe ý kiến của chúng ta, không phải là nghe để cho biết vậy thôi, nhưng là để nắm bắt thêm những yếu tố quốc tế trong việc tìm giải đáp một số câu hỏi cơ bản chung quanh các vấn đề có tính chất chiến lược phát triển lâu dài và bền vững. Tôi và một số anh em chuyên gia Việt Kiều có đề xuất

với trong nước 3 ý kiến sau đây : (1) Nên tổ chức ở VN những Hội Thảo chuyên đề dựa trên những chương trình quốc gia, với mục tiêu tìm giải đáp thiết thực những vấn đề cụ thể. (2) Muốn có sự tham gia đông đảo của anh chị em ở nước ngoài, cần tổ chức Hội Thảo với những phương tiện Internet thích hợp như Video-Conferencing để những người không có điều kiện về nước vẫn có thể ghi tên tham gia, gửi bài, thảo luận với hội trường..(3) Ban tổ chức cũng như Ban Khoa Học Hội Thảo nên có sự tham gia của Việt Kiều.

UBNVONN đã đồng ý sẽ làm việc với các đối tác chức năng trong nước để tiến hành việc tổ chức Hội Thảo trên hướng đó. Tôi tin rằng dự kiến này sẽ được thực hiện trong thời gian không xa lắm.

- **Xây dựng Nhóm Tính Toán Song Song trên PC Clusters :**

Đây là dự án của Khoa Khí Tượng Thủy Văn (Hydro-Meteorologie : GS Nguyễn Đức Tố, GS Đinh Văn Ưu, ĐH Quốc Gia Hà Nội). Khoa KTTV và một vài nhóm Nghiên Cứu khác ở Hà Nội rất muốn có một công cụ tính toán mạnh, rẻ tiền, để giải quyết những bài toán 3D của họ. Tôi nghĩ vấn đề này đặt ra với tất cả những đồng nghiệp làm việc trong ngành Mô Phỏng Toán (Numerical Simulation) chứ không riêng gì trong giới khí tượng thủy văn, hay trong giới cơ học..Bản thân tôi sẽ tham gia hỗ trợ anh em đồng nghiệp trong nước để dàn dựng những Clusters máy PC chạy trên Hệ Linux với Môi Trường PVM và MPI. Nếu có vị sự phụ nào thích thú đề tài này, và có ý muốn giúp anh em trong nước, tôi sẽ rất hân hạnh được liên hệ.

- **Xây dựng cộng đồng Nhu Liệu Mở (Open - Free Software VN)**

Tôi nghĩ một trong những vấn đề cần được chúng ta chú ý là vấn đề phát triển công nghệ phần mềm (Software Technology) trong nước, nhằm tận dụng ưu điểm của VN chúng ta : có chất xám nhạy bén, có tiềm năng trên thị trường nhu liệu quốc tế, theo gương của Ấn Độ và một vài nước Đông Nam Á như Mã Lai. Một chiến lược phát triển công nghệ thông tin và đội ngũ chuyên viên triển khai phần mềm (Software Developers) là việc nhanh chóng xây dựng một cộng đồng Free Software, tương tự như cộng đồng Open Software, cộng đồng Linux v..v.. trên quốc tế. Free ở đây không có nghĩa là Miễn Phí, mà là xử dụng tự do theo tinh thần GNU Licence tất cả những sản phẩm cơ bản của cộng đồng để tạo ra những sản phẩm ứng dụng bán ra trên thị trường địa phương, khu vực và quốc tế. Tại sao chiến lược này thích hợp với VN chúng ta hơn chiến lược tuân thủ luật chơi của các tập đoàn nhu liệu lớn như Microsoft chẳng hạn ? Có nhiều lý do, trong đó tôi thấy có 3 lý do chính : (1) VN cũng như các nước khác rất khó hợp tác với những siêu công ty phần mềm quốc tế ngoài việc làm công rẻ tiền để thích nghi sản phẩm của họ với thị trường VN hay với thị trường khu vực Đông Nam Á.. Nếu chúng ta muốn sản xuất và phân bố sản phẩm của chính mình thì không đời nào họ lại cung cấp cho ta những thông liệu cần thiết để ta tạo sản phẩm cạnh tranh với họ (2) Các cộng đồng Free Software như Linux đang bắt đầu dành được chỗ đứng trên thị trường Ứng Dụng Văn Phòng, Multimedia, Internet v..v..không nói đến các ứng dụng tính toán khoa học kỹ thuật trong đó Hệ Windows kém xa các Hệ thuộc loại Unix như Linux, FreeBSD, Solaris v..v..Cái đặc biệt của cộng đồng Free Software là tất cả những công cụ cơ bản để tạo sản phẩm ứng dụng đều được mở cho mọi người, và trong quá trình tạo sản phẩm ứng dụng, mọi người đều có thể được hỗ trợ của toàn bộ chuyên gia trong cộng đồng qua những Diễn Đàn, FAQ (Frequently Asked Questions), Trao Đổi, Gặp Gỡ trên Mạng v..v..Dựa vào cộng đồng Free Software để phát triển công nghiệp sản phẩm phần mềm của mình là một khía cạnh toàn cầu hoá trí tuệ để đối phó với hiện tượng toàn cầu hoá xu hướng độc tôn của các siêu tập đoàn như Microsoft và đồng loại (3) Một lý do thứ ba, có tính chất tính toán kinh tế là giá thành các ứng dụng Free Software thường rất nhỏ so với các loại sản phẩm đặc sản của những siêu công ty quốc tế, vì không có vấn đề bản quyền, độc quyền v..v.., mà chỉ cần có nhân lực thích hợp, có tư duy và thói quen làm việc qua Mạng, là đã có khả năng tìm chỗ đứng trên thị trường nội địa, khu vực và quốc tế. Xu hướng phát triển thương mại điện tử, ít nhất là trong lĩnh vực này, sẽ tạo ra một môi trường thuận tiện cho sự ngóc đầu của công nghiệp phần mềm VN nếu ta đón bắt được những nhu cầu mới của thời đại, nhanh chóng đào tạo nhân lực thích hợp và khuyến khích sự phát triển với một chiến lược phù hợp với khả năng của ta.. Tôi nghĩ trong lĩnh vực này, các chuyên gia Việt Kiều cũng có thể có vai trò quan trọng, chẳng những để hỗ trợ các bạn đồng nghiệp trong nước, mà ngay cả để tương trợ lẫn nhau ở nước ngoài.

III. TẠM KẾT.

Thưa các tiên sinh, những điểm trên đây chỉ là một vài ý kiến sơ bộ để các vị tiền bối cũng như các bạn hậu sinh tham khảo, và tôi rất ước mong được các bạn dành một ít thì giờ nghiên cứu khả năng cùng tham gia những đề án, chương trình hiện có, hoặc đề xuất những dự án cụ thể tiếp tới có

tính chất khả thi, trên tinh thần tập hợp trí tuệ VN khắp nơi để hỗ trợ sự phát triển quê hương VN của chúng ta.

Với tuổi 64, tôi hiện nay đã thuộc về thành phần bô lão, nội lực phần lớn đã sa sút, mỗi lần chạy theo sự biến chuyển của ngành nghề mình thì thở không ra hơi, nên có nhiều việc tôi cũng như các tiên sinh, rất thiết tha làm, nhưng khốn nỗi « lực bất tòng tâm.. », mặc dù cũng như nhiều anh chị em chúng ta, tôi vẫn tiếp tục « mỗi gói chồn chân vẫn cứ trèo », và đương nhiên sẽ xin các tiên sinh cho nghỉ việc khi tôi phải sửa soạn về châu Phật Tổ Như Lai và các vị tiền bối khác trên thế giới phi công nghệ ở Niết Bàn..

Tôi trộm nghĩ Trí Thức Việt Kiều chúng ta có thực lực, có tâm huyết, trẻ nhiều sức, già nhiều kinh nghiệm..ai cũng thiết tha góp sức với bè bạn đồng nghiệp khắp nơi để hỗ trợ sự phát triển quê hương gốc của mình. Vấn đề là làm thế nào để sự đóng góp đó có hiệu nghiệm gấp bội lần so với thực lực cá nhân của từng người chúng ta. Phổ biến việc sử dụng Internet để giao lưu, phối hợp giữa anh chị em chúng ta, giữa chúng ta và các đồng nghiệp trong nước, là một việc mà tôi thấy « cần làm ngay » ! Một mô hình tập hợp mà tôi rất thích thú là mô hình Câu Lạc Bộ chuyên đề như Câu Lạc Bộ Trí Thức Trẻ bên Nga do GS Viện Sỹ Nguyễn Đình Đức cùng một số bạn làm Khoa Học khác đã thành lập và hoạt động rất sôi nổi bên Đông Âu. Bên Pháp, cùng với một số đồng nghiệp khác, tôi cũng sẽ tìm cách thành lập những Câu Lạc Bộ tương tự, theo ngành nghề, và với mục tiêu tập hợp trí tuệ để hỗ trợ giải đáp những vấn đề cụ thể.

Xin chân thành cảm tạ các tiên sinh đã có nhã ý đọc hoặc nghe bài phát biểu này mà không ngủ gật ngay trong vài ba phút đầu ! Chúc Hội Thảo thành công tốt đẹp, và rất mong là sẽ gặp lại các bạn để cùng nhau xắn tay làm việc chung trong những dự án mà các bạn thấy thích thú, và có hữu ích cho đất nước VN của chúng ta..